

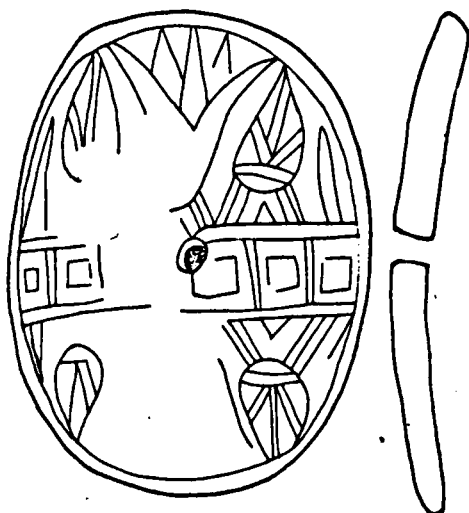
EEN GEGRAVEERDE LAMBIS-SCHIJF UIT DE OPGRAVINGEN VAN DE "CITY OF
DAVID" IN HET OUDE JERUZALEM, ISRAEL

door

Henk K. Mienis

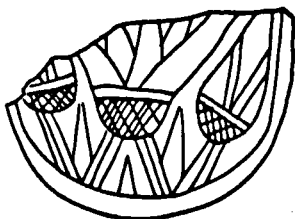
Gegraveerde doopvontschelpen (Tridacna) zijn weinig bekende kunstvoorwerpen, die zo nu en dan bij opgravingen in landen in het oostelijk deel van de Middellandse Zee aan het licht komen. Stucky (1974) heeft indertijd een overzicht gegeven van alle exemplaren, die tot dan toe te voorschijn zijn gekomen. Sindsdien zijn nieuwe vondsten gepubliceerd door Amlet (1976), Geva (1980) en Brandl (1984a). Dit laatste rapport is indertijd ook in ons Correspondentieblad verschenen (Brandl, 1985).

Ondertussen heeft Brandl (1984b) ons ook kennis laten maken met gegraveerde Tridacna-schijven. Deze schijven bestaan uit min of meer ovale stukken schelp, vervaardigd uit Tridacna's. Ze zijn versierd met gegraveerde geometrische figuren en/of afbeeldingen van (lotus)bloemen of bloemknoppen. Meestal vertonen zij ook een centraal gelegen gat. Een voorbeeld van zo'n Tridacna-schijf uit Memphis is te zien in figuur 1 (een copie uit Brandl, 1984b: fig. 1a).

Figuur 1: Een gegraveerde Tridacna-schijf uit Memphis.
(copie uit Brandl, 1984b)

Brandl (1984b: 17, figs. 1e en 2e) vermeldt in zijn overzicht ook een gebroken schijf uit de opgravingen van de "City of David", in het oude Jeruzalem (figuur 2).

Figuur 2: Een gegraveerde Lambis-schijf uit de "City of David", Jeruzalem.
(copie uit Brandl, 1984b)

Dit exemplaar werd gevonden in een laag behorende tot de Perzische tijd: 6de - 4de eeuw voor de jaartelling.

Daar gravingen op schelpen in het Midden-Oosten bijna uitsluitend op Tridacna's voorkomen, is waarschijnlijk door Brandl voetstoots aangenomen, dat we hier ook te doen hebben met een Tridacna-schijf.

Een studie van al het mollusken-materiaal dat bij de opgravingen van de "City of David" aan het licht is gekomen (Mienis, in druk), heeft echter uitgewezen, dat we hier in werkelijkheid met een gegraveerde Lambis-schijf te doen hebben. De kleur, afzetting van de schelplagen en de welving van de schijf wijzen er alle op, dat het oorspronkelijk een deel van de columella van een groot exemplaar van Lambis truncata sebae (Kiener, 1843) was. Deze soort komt heel algemeen in de Rode Zee voor. Onder het materiaal van de opgravingen van de "City of David" bevindt zich nog een Lambis-fragment, dat reeds geheel gepolijst is, echter nog niet gegraveerd. Zo te zien is dit de eerste vondst van een gegraveerde Lambis-schijf.

Er moet echter op gewezen worden, dat naast gegraveerde Tridacna en nu ook Lambis schelpen, ook gegraveerde exemplaren bekend zijn van andere grote schelpsoorten, zoals Turbinella pyrum (Linnaeus, 1758) en Pinctada margaritifera (Linnaeus, 1758).

Summary:

The engraved Tridacna-shell disc reported by Brandl (1984b: 17, figs. 1e & 2e) from the excavations of the "City of David", Jerusalem, Israel, belongs in reality to Lambis truncata sebae, a common Erythraean species.

Geraadpleegde literatuur:

- Amiet, P., 1976. Tridacnes trouvés à Suse. *Rass*, 70: 185-186.
- Brandl, B., 1984a. The restoration of an engraved Tridacna shell from Arad. - *The Israel Mus. J.*, 3: 76-79.
- Brandl, B., 1984b. The engraved Tridacna-shell discs. - *Anatolian Stud.*, 34: 15-41.
- Brandl, B., 1985. De restauratie van een gegraveerde Tridacna-schelp uit Arad. - *CB/Ned. Malac. Ver.*, 225: 67-69.
- Geva, S., 1980. A fragment of Tridacna shell from Shechem. - *Zeitschrift deutsch. Palestina-Vereins*, 96: 41-47, pl. 1.
- Mienis, H.K., in druk. The molluscs from the City of David excavations 1978-1985. Qedem.
- Stucky, R.A., 1974. The engraved Tridacna shells. - *Dédalo*, 19. Sao Paulo.